

Gedeputeerde Staten

De voorzitter van Provinciale Staten van Zeeland

p/a Statengriffie

onderwerp
Ontwerp Klimaatakkoord

kenmerk
19001829

behandeld door
M. van Woerkom
+31 118 631921

verzonden

Middelburg, 18 januari 2019

Geachte voorzitter,

Op 21 december jl is het "Ontwerp van het Klimaatakkoord" door Ed Nijpels (voorzitter van het Klimaatberaad) aangeboden aan minister Wiebes van Economische Zaken en Klimaat. Het ontwerp is tot stand gekomen na maanden onderhandelen door overheden (waaronder provincies), maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven.

Graag gaan wij in deze brief in op de volgende zaken:

1. Hoe is het Ontwerp Klimaatakkoord tot stand gekomen?
2. Wat staat er in het Ontwerp Klimaatakkoord?
3. Hoe nu verder? (besluitvormingsproces en de rol van PS)
4. De regionale Zeeuwse aanpak via o.a. een Regionale Energiestrategie (RES)
5. Verdiepende sessie

1. Hoe is het Ontwerp Klimaatakkoord tot stand gekomen?

De onderhandelingen over het Klimaatakkoord hebben plaatsgevonden onder regie van de Sociaal-Economische Raad (SER); er hebben meer dan 100 partijen deelgenomen aan deze onderhandelingen. De provincies hebben aan tafel gezeten via een bestuurlijke delegatie van het IPO. Hun inzet aan de tafels is gevoed vanuit de inhoudelijke BAC's (bestuurlijke adviescommissies) en bouwde voort op de door het IPO Bestuur samen met VNG en Unie van Waterschappen aangeboden Investeringsagenda "naar een duurzaam Nederland".

De onderhandelingen aan de tafels en in de bestuurlijke overleggen hebben geleid tot een Ontwerp Klimaatakkoord. Van een akkoord kan feitelijk niet gesproken worden omdat de haalbaarheid, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid nog getoetst moeten worden.

2. Wat staat er in het Ontwerp Klimaatakkoord?

Het Klimaatakkoord kent een sectorgerichte aanpak. Per sector is aan zogenaamde "tafels" onderhandeld en overlegd door experts en belanghebbenden. Per sector worden maatregelen voorgesteld om de CO₂-uitstoot te reduceren:

- a) Elektriciteit
- b) Warmte in de gebouwde omgeving
- c) Industrie
- d) Mobiliteit
- e) Landbouw en landgebruik

Elektriciteit

Bij de opwekking van hernieuwbare elektriciteit op land (zon- en windparken) spelen provincies vanuit hun bevoegdheden in de ruimtelijke ordening een belangrijke rol. De opgave is om landelijk een CO₂-reductie van 49% te behalen; dit komt neer op het opwekken van 84 TWh (terawattuur) aan hernieuwbare elektriciteit. Afgesproken is dat het merendeel op zee zal plaatsvinden en dat er een opgave op “land” resteert van 35 TWh. In Zeeland is in het Omgevingsplan 2018 reeds een doel opgenomen van 10 PJ, dat staat ongeveer gelijk aan 3 TWh en daarmee ruim 1/12^e deel van de landelijke opgave. Het landelijk doel schatten wij dan ook in als haalbaar en in lijn met het door u vastgestelde Omgevingsplan.

Gebouwde Omgeving (warmte)

Binnen de sector Gebouwde omgeving staat het aardgasvrij maken van woningen en andere gebouwen centraal. Provincies hebben binnen deze sector een ondersteunende en faciliterende rol. De transitie van aardgas naar duurzame warmte zal via een wijkaanpak worden gerealiseerd (de zgn. Warmtetransitievisies), de lead ligt bij gemeenten.

In de Zeeuwse RES werken we momenteel al met gemeenten samen aan een zogenaamde “Warmte Atlas”. Op basis van deze atlas wordt vroegtijdig op regionaal niveau inzicht gegeven in de (ruimtelijke) beschikbaarheid van duurzame warmtebronnen, de totale warmtevraag en de bestaande en geplande infrastructuur voor warmte. Insteek is dat dit de gemeenten straks helpt om voor hun grondgebied Warmtetransitievisies en uitvoeringsplannen op wijkniveau te maken.

Industrie

Doel voor de industrie is een emissiereductie van 14,3 Mton CO₂ in 2030. Ambitie voor 2050 is een bloeiende, circulaire en mondiaal toonaangevende industrie, met een uitstoot van broeikasgassen van nagenoeg nul. Dit vergt een ingrijpende systeemverandering – een transitie – op het gebied energie en grondstoffengebruik. Belangrijke thema’s hierbij zijn procesefficiency en warmtegebruik, elektrificatie en circulaire ketens. De door het provinciebestuur van Zeeland reeds ingezette koers op een circulaire economie past naadloos in dit einddoel. Uitgangspunten van het hoofdstuk industrie, zijn:

- Partijen verbinden zich aan het halen van de CO₂-reductiedoelen voor 2030 (en 2050).
- Nederlandse bedrijven moeten kunnen blijven concurreren met bedrijven in andere landen.
- De meest kostenefficiënte opties krijgen voorrang om de energietransitie betaalbaar te houden.
- De industrie moet het grootste deel van de kosten zelf dragen.
- Afspraken moeten voor alle partijen uitvoerbaar en handhaafbaar zijn.

Deze uitgangspunten zijn vertaald in een programmatische aanpak die bestaat uit een mix van onder meer stimulerend instrumentarium, bedrijfsspecifieke afspraken en borgingsmechanismen. In 2019 vindt nadere uitwerking van de instrumenten plaats.

Voor Zeeland is het van groot belang om te kijken naar een ketenaanpak per industrieel cluster. Hiervoor biedt de uitkomst van de regiotafel Zeeland/West-Brabant en de roadmap van industrieplatform Smart Delta Resources een goed startpunt.

Mobiliteit

Op de mobiliteitstafel ligt een veelbelovend pakket aan mobiliteitsmaatregelen. De uitvoerbaarheid van dit pakket is echter nog onderwerp van gesprek en er moeten nog de nodige afspraken worden gemaakt over de concrete uitwerking. Hiertoe is in het Ontwerp Klimaatakkoord o.a. een nieuw instrument “Regionaal Mobiliteitsprogramma” geïntroduceerd om de doelen en maatregelen regionaal te concretiseren. Ook in Zeeland zal dit worden opgepakt.

Het kabinet kiest ervoor om zwaar in te zetten op elektrisch rijden, wat voor CO₂-reductie zal zorgen. De consequenties van de stimuleringsmaatregelen voor elektrisch vervoer zijn substantieel voor het eigen belastinggebied en de open huishouding van provincies. Belastingvrijstelling voor elektrische auto’s heeft namelijk een direct effect op de inkomsten (opcenten) van provincies. Om deze reden worden afspraken gemaakt over de wijziging van de Provinciewet op de termijn 2020-2024 en de gezamenlijke uitwerking van een fiscaal stelsel voor na 2024 waarmee de open huishouding en belastinggebied van provincies worden gegarandeerd. Of de derving van de opcenten hiermee volledig wordt gecompenseerd, is echter nog niet met zekerheid te zeggen. Voor het IPO is dit een belangrijk punt in de landelijke onderhandelingen en men is hierover nog in gesprek met het Rijk. De provincies trekken in dit dossier gezamenlijk op.

Landbouw en landgebruik

Voor landbouw en landgebruik is een breed pakket aan maatregelen voorgesteld, waarmee in potentie veel CO₂-reductie gerealiseerd kan worden:

- Een meer klimaatneutrale bedrijfsvoering voor
  - Varkens,
  - Melkvee,
  - Glastuinbouw.
- Gezamenlijke aanpak veenweidegebieden.
- Kansen benutten om meer koolstof vast te leggen in natuur, bos en landbouwbodems.
- Een scenariostudie zal ons inzicht geven in de langetermijneffecten verduurzaming van de landbouw in termen van klimaat, grondgebondenheid en het sluiten van kringlopen.

Wel zijn er grote verschillen in de mate waarin maatregelen zijn uitgewerkt, omdat bij niet alle maatregelen de effectiviteit en haalbaarheid al voldoende bewezen is. Aan het nu geformuleerde pakket maatregelen leveren de provincies een stevige bijdrage vanuit hun rollen en verantwoordelijkheden op het gebied van vitaal platteland en ruimtelijke beleid. Uitvoering vindt grotendeels plaats via de landbouwvisie van de minister, het Interbestuurlijk Programma Vitaal Platteland, het natuurbeleid, het GLB en bestaande gebiedssamenwerkingen.

Ruimtelijke ordening

Speciale aandacht verdient de ruimtelijke ordening (omgevingsbeleid). Het ontwerp Klimaatakkoord bevat bij gebouwde omgeving, industrie en elektriciteit het aparte hoofdstuk "Ruimte", waarin instrumenten vanuit de Omgevingswet worden benoemd. De ruimtelijke gevolgen van de energietransitie kunnen immers groot zijn. Verankering van de klimaatafspraken in de Omgevingswet, en een goede afweging van belangen in bijvoorbeeld onze provinciale Omgevingsvisie zijn erg belangrijk. Het biedt ons ook de kans regionaal maatwerk te leveren.

3. Hoe nu verder?

Het op 21 december jl. gepresenteerde document is een ontwerp van een Klimaatakkoord. De komende maanden zullen het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) en het Centraal Planbureau (CPB) het Ontwerp Klimaatakkoord doorrekenen op haalbaarheid en betaalbaarheid om te bezien of de plannen opgeteld leiden tot 49% CO₂-reductie in 2030. Gelijktijdig zullen Rijk en IPO de uitvoerbaarheid toetsen door een zogenaamd "uitvoeringslastenonderzoek" uit te voeren. Dit laatste is van belang omdat provincies de taken die hen worden toegedacht, wel moeten kunnen uitvoeren.

Tijdens de IPO bestuursvergadering op 24 januari zal het IPO Bestuur gevraagd worden of het ontwerp van het Klimaatakkoord als pakket van maatregelen onder voorbehoud van de haalbaarheid, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid voldoende vertrouwen geeft om in de loop van 2019 te komen tot een definitief Klimaatakkoord. Formele instemming van het IPO met het Klimaatakkoord is pas aan de orde als ook de financiële consequenties in een financieel akkoord geregeld zijn, en als alle 12 Provinciale Staten formeel zijn geraadpleegd. Naar verwachting vindt dit laatste pas plaats in de tweede helft van 2019. Zeker is dat dit na de statenverkiezingen van 20 maart gebeurt. De planning van het Klimaatakkoord is namelijk:

24 jan	Bespreking van het Ontwerp Klimaatakkoord in het IPO Bestuur
jan-mrt	Doorrekening haalbaarheid, betaalbaarheid en uitvoerbaarheid door PBL, CPB en een uitvoeringslastenonderzoek door het IPO
mrt-mei	Appreciatie/beoordeling van de doorrekening
juni-juli	Advisering en standpuntbepaling in IPO Bestuur
juli-sept	IPO-raadpleging van de individuele provincies over definitief Klimaatakkoord

Omdat nog geen sprake is van een definitief Klimaatakkoord zal de komende maanden dus nog géén sprake zijn van een formele raadpleging van PS. Formele standpuntbepaling kan pas plaatsvinden nadat de doorrekeningen en het uitvoeringslastenonderzoek bekend zijn geworden. Tot die tijd doet het IPO namens de provincies mee aan de landelijke onderhandelingen. Hun onderhandelingspunten, die wij van harte ondersteunen, zijn:

- We eisen een tijdige oplossing voor de consequenties van de voorstellen voor de belastinggrondslag (opcenten) van provincies.
- We dringen aan op een wettelijk geborgde verplichting voor de industrie en resultaatverplichting voor bedrijven om CO₂-reductie zeker te stellen en daarmee een eerlijke verdeling van de lasten tussen inwoners en industrie. Dit is wat ons betreft essentieel voor het brede draagvlak in de samenleving.
- We houden voorsnog een disclaimer aan voor de financiële en juridische consequenties van de maatregelen. Uiteraard is een voorwaarde dat maatregelen uitvoerbaar en betaalbaar moeten zijn, zeker wanneer het provinciale taken betreft. Het genoemde uitvoeringslastenonderzoek moet hier inzicht in geven.
- Als grensprovincie zal Zeeland daarenboven aandacht blijven vragen voor een level playing field voor bedrijven.
- Ruimtelijke gevolgen van het klimaatakkoord (bijvoorbeeld voor landschap, leefbaarheid en infrastructuur) en het maken van keuzes daarin, zijn en blijven een regionale verantwoordelijkheid. Door u vastgestelde kaders zoals het Omgevingsplan en de Economische Agenda zijn daarin voor ons leidend. Zie ook punt 4 hieronder:

4. Regionaal maatwerk van de landelijke doelen

Regionale Energiestrategie (RES)

Provincies en gemeenten krijgen veel beleidsvrijheid om de klimaatdoelen regionaal uit te voeren. In het Ontwerp Klimaatakkoord is daartoe een hoofdstuk opgenomen over zogenaamde Regionale energiestrategieën. In een Regionale Energiestrategie (RES) kunnen de landelijke klimaatdoelen met regionaal maatwerk worden ingevuld. De Zeeuwse overheden, bedrijfsleven en maatschappelijke partners maken samen één RES voor Zeeland. Dit gebeurt onder de naam “Zeeuws Energieakkoord”. Dit is conform de Notitie Netwerksturing die vorig jaar in PS is behandeld en vastgesteld.

Inmiddels zijn drie zogenaamde sectortafels in Zeeland actief. Dit zijn Elektriciteit, Mobiliteit en Gebouwde Omgeving (warmte). Verschillende partijen nemen deel aan deze sectortafels. Een zo breed mogelijke vertegenwoordiging is getracht aan tafel te krijgen. De tafels hebben verschillende sectorale invalshoeken, maar werken aan één en hetzelfde doel: de CO₂-uitstoot terugdringen en het uiteindelijke klimaatdoel in 2050 halen.

Op dit moment zitten we middenin het proces van het opstellen van een Zeeuwse concept RES. De komende maanden krijgt de RES verdere invulling; doel is om in april/mei de eerste bouwstenen af hebben. Einddoel is om de RES definitief te kunnen vaststellen eind 2019 (door PS en gemeenteraden).

Regionaal mobiliteitsprogramma

De komende tijd zullen we gaan werken aan een regionaal mobiliteitsprogramma; een nieuw geïntroduceerd instrument waarin o.a. de verduurzaming van het Zeeuwse autopark en de Zeeuwse logistiek wordt vormgegeven. Dit doen we in samenhang met de MIRT-aanpak van het Rijk.

Zeeuwse agenda toekomst landelijk gebied

Aan deze agenda werken we samen met partners zoals ZLTO, Food-Delta, ketenpartijen, TBO's, SLZ en medeoverheden. Doelen in deze agenda gaan over het inzetten op een volhoudbare landbouw (bodembetering, water, eiwittransitie en kringloop) en het versterken van de biodiversiteit. Deze doelen sluiten aan bij de thema's Bodem en vollegrondsteelten (koolstof in bodem, experimenten mestbeleid) en Natuur, bomen, bos (aanvullend bos en landschap, herbevestiging Natuurnetwerk) uit het klimaatakkoord. Vanuit de agenda kan dus regionaal verbinding worden gezocht met de uitvoering van het klimaatakkoord.

Geen onderdeel van het Klimaatakkoord, maar wel relevant, zijn tot slot:

- Regionale Adaptatiestrategie (aanpassing van Zeeland op de reeds plaatsvindende klimaatverandering, zoals zeespiegelstijging, toenemende periodes van hitte, droogte of juist extreme regenval). De governance van de adaptatiestrategie is vergelijkbaar met die van de RES.

- Regionale Circulaire Economie Strategie (breed toewerken naar een kringlooeconomie). Een plan van aanpak voor deze strategie is nog in ontwikkeling.
- Omgevingsvisie. Bovenstaande doelen, visies en strategieën zullen uiteindelijk ook moeten landen in onze nieuwe Omgevingsvisie. Dit vormt dan de formele wettelijke verankering van ons beleid en uitvoering.

5. Verdiepende sessie

Het Ontwerp Klimaatakkoord beslaat meer dan 230 pagina's en bevat veel meer maatregelen en details dan wij in een brief kunnen behandelen. Graag zijn wij daarom beschikbaar voor een verdiepende sessie met u, over inhoud en planning van het Klimaatakkoord.

Met vriendelijke groet,

gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris